

variables

Seguretat i gènere, dades en mà

vista prèvia >

Tradicionalment, la conceptualització de la seguretat no ha tingut en compte que el gènere és un element clau per entendre les diferències en termes de seguretat o inseguretat que pateixen les persones. Fer front a aquest biaix de gènere implica no només analitzar els fets o delictes patits, sinó també incloure l'anàlisi de la sensació de seguretat. Vol dir, a més, posar la lupa sobre les violències masclistes que es donen a la vida quotidiana, anant més enllà de l'esfera pública i analitzant l'esfera privada, com a espai on també es poden donar situacions d'inseguretat.

Mireia Duran

Consultora per l'Observatori iQ

info@iquotidiana.org

Silvia Carrillo

Consultora per l'Observatori iQ

info@iquotidiana.org

Seguretat i gènere: com unim aquests dos conceptes?

Tot i que des de fa anys diferents acadèmiques, tècniques i entitats especialitzades han reclamat una seguretat amb perspectiva de gènere, és a partir de les mobilitzacions feministes massives quan aquest tema ha entrat amb més força a l'agenda pública. Aquestes mobilitzacions es van produir a partir de diferents casos mediàtics, en particular el cas de «La manada», i arran que s'hagin visibilitzat diferents relats de violències masclistes a partir de campanyes iniciades a les xarxes socials, com pot ser el cas de #MeToo. Aquest context esdevé oportú per aprofundir en la seguretat o la inseguretat des d'una perspectiva de gènere, que significa no centrar l'atenció només en la seguretat de les dones, sinó fixar-se en el gènere com un element clau per a comprendre fenòmens socials com són la violència, la por o la sensació d'inseguretat.

El gènere es pot entendre com la construcció social que s'ha conformat històricament i fa referència a totes aquelles pràctiques, valors,

actituds i expectatives que la societat assigna de diferent manera a cadascun dels sexes.¹ En aquest sentit, tenint en compte les desigualtats socials, polítiques i econòmiques estructurals que existeixen, el gènere produeix una sensació d'inseguretat diferenciada, fent variar les experiències segons si s'és dona, home o bé si no hi ha una identificació amb aquestes dues categories.²

Els rols de gènere tenen un impacte en com es perceben les pors i quina és la sensació de seguretat. En primer lloc, mentre que la feminitat tradicionalment s'ha caracteritzat per construir-se al voltant de les pors i la cerca de protecció, la masculinitat, en canvi, s'ha orientat cap a la protecció, el control i cap a la negació de les pors.³ En segon lloc, les dones han tingut una posició secundària en els diferents espais socials —pú-

blics— i no sempre han estat enteses com a subjectes polítics i econòmics, ni com a ciutadanes de ple dret, i històricament ha existit un intercanvi entre protecció —que havien d'oferir els homes— i dominació —cap a les dones— a través de la institució del matrimoni.⁴ I en tercer lloc, la inseguretat també està relacionada amb la manera com els cossos de les dones s'han interpretat com un objecte a dominar i posseir.⁵

Per entendre les experiències al voltant de la seguretat o la inseguretat de les diferents persones, a més del gènere caldrà tenir en compte com aquest s'interrelaciona amb altres variables com podrien ser l'edat, l'estatus legal, l'origen, l'orientació sexual o la diversitat funcional, tot adoptant una perspectiva interseccional.⁶

Quant a la conceptualització de la seguretat, tot i la varietat de definicions

---

1 NAREDO i PRÁXAGORA COOPERATIVA, *Guía para la elaboración de diagnósticos sobre seguridad con enfoques de género tanto en el ámbito rural como urbano*; MUXÍ, «Construyendo entornos seguros desde la perspectiva de género»; NAREDO, «Metodologías para la detección de problemas de seguridad con enfoque de género».

2 MIRALLES, *Gènere i polítiques de la inseguretat*.

3 NAREDO, «Metodologías para la detección de problemas de seguridad con enfoque de género».

---

4 VELÁZQUEZ, «Recorrido histórico: aportaciones del feminismo a la construcción de la ciudad segura deseada».

5 FALÚ, «Violencias y discriminaciones en las ciudades».

6 CRENSHAW, «Cartografiando los márgenes».

El model tradicional de pensar la seguretat ha estat conceptualitzat en termes de seguretat nacional, on l'element a protegir ha sigut l'Estat, fixant-se especialment en la seguretat militar i política

sobre aquesta,⁷ la manera hegemònica d'entendre-la ha estat androcèntrica. Aquest fet s'ha estudiat especialment en els terrenys de les relacions internacionals i també de la seguretat en l'àmbit de les ciutats.

Per una banda, en l'àmbit de les relacions internacionals, els estudis feministes acadèmics les Teories Feministes de la Seguretat⁸ i també els estudis crítics en aquest àmbit, han posat en dubte el model tradicional de pensar la seguretat.⁹ Aquesta s'ha conceptualitzat en termes de seguretat nacional, on l'element a protegir ha sigut l'Estat, fixant-se especialment en la seguretat militar i política, i exclouent altres tipus de seguretat més enfocada a nivell local, regional o individual. Algunes corrents crítics han posat en dubte el paper de l'Estat com un element generador de seguretat de totes les persones.¹⁰ Les teories crítics també han mostrat l'existència d'un biaix de gènere

en les persones que ocupaven rols de decisió i investigació en l'àmbit de les relacions internacionals, s'ha criticat el vincle essencialitzador entre dones i pau, i han apuntat cap a la necessitat d'incloure l'estudi de la masculinitat —no només el paper de les dones o el rol femení— per entendre les qüestions de seguretat.¹¹

Per altra banda, com s'ha esmentat, altres estudis que han contribuït a analitzar la seguretat amb perspectiva de gènere són els que s'enfoquen en la seguretat en l'àmbit de la ciutat, especialment els desenvolupats des de l'urbanisme feminista. Aquests han identificat que l'enfocament majoritari, centrat en combatre la criminalitat, robaris, l'incivisme i el vandalisme, no ha prestat atenció a altres aspectes clau, per exemple la manera com la configuració de l'espai públic afavoreix diverses formes de violència o la importància en la vida quotidiana de la sensació —subjectiva— d'inseguretat.¹² També posen de relleu que s'ha actuat, a partir d'un model de

ciudadà —masculí— que no representa la diversitat real de la ciutadania.¹³

A més, des dels estudis de gènere, s'ha proposat posar el focus en l'àmbit privat, per tal de visibilitzar les violències masclistes que es poden donar a l'àmbit de la llar, i mostrar així, com la llar no representa sempre un espai de confort i de seguretat per a tothom.

Finalment, existeixen altres perspectives que afegeixen en la seva anàlisi la seguretat econòmica, la seguretat ambiental o la seguretat sanitària, entre d'altres, i que inclouen algunes o diverses de les reflexions esmentades anteriorment. Tanmateix, donats els límits d'espai, aquest article redueix el seu focus a la qüestió a l'anàlisi de la seguretat objectiva i subjectiva, així com l'anàlisi de la seguretat tant en l'àmbit públic com privat. A continuació es presenten un seguit de dades que mostren la realitat de la seguretat a la Catalunya actual des de la perspectiva de gènere.

7 MASSOLO, «Género y seguridad ciudadana».

8 LONDOÑO, «Seguridad y género».

9 MIRALLES, *Gènere i polítiques de la inseguretat*.

10 LONDOÑO, «Seguridad y género»; MIRALLES, *Gènere i polítiques de la inseguretat*; BLANCHAR, «Gender, International Relations, and the development of Feminist Security Theory».

11 Íbidem.

12 ORTIZ, «Espacio público, género e (in)seguridad».

13 NAREDO, «Metodologías para la detección de problemas de seguridad con enfoque de género».

La socialització de gènere, així com la posició que s'ocupa en relació amb altres factors de desigualtat, determinen les diferències respecte a com es viu i es percep la seguretat o la inseguretat

La seguretat en xifres

La seguretat objectiva i la seguretat subjectiva

Com s'ha apuntat, la socialització de gènere, així com la posició que s'ocupa en relació amb altres factors de desigualtat determinen les diferències respecte a com es viu i es percep la seguretat o la inseguretat, ja que homes i dones aprenem a relacionar-nos amb l'entorn de manera diferenciada.

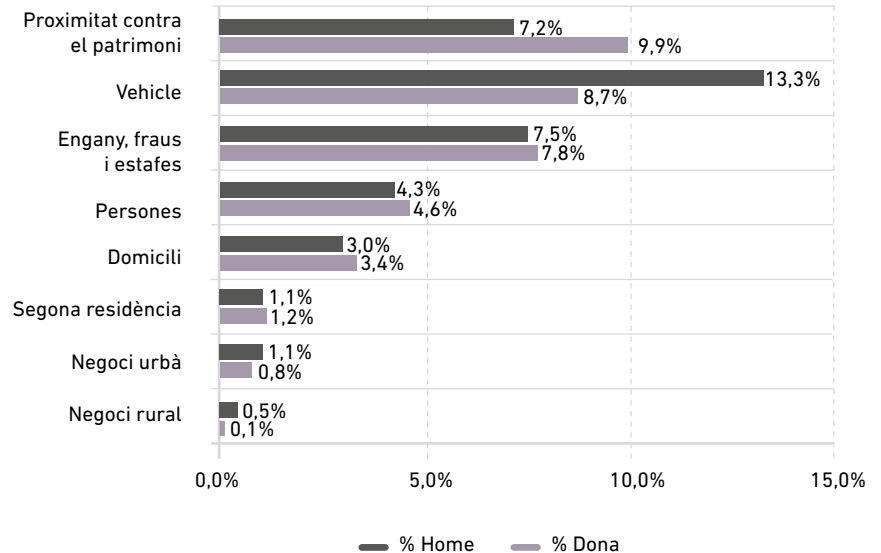
Per això és important conèixer la diferència entre la seguretat objectiva i la seguretat subjectiva, ja que es mostren comportaments diferenciats en aquests dos àmbits segons si s'és home o dona i sovint la percepció de seguretat no es correspon a la seguretat objectiva. La seguretat objectiva fa referència al nombre d'accions delictives que es porten a terme a l'espai públic i privat. En canvi, la subjectiva és la percepció de seguretat o inseguretat que tenim, amb independència dels fets delictius que estadísticament es donen en un àmbit determinat. Tanmateix, recollir dades sobre aquest segon aspecte és molt més difícil.

Pel que fa a la seguretat objectiva, les dades entorn la victimització segons sexe a Catalunya del 2017 —últimes dades disponibles—, mostren com homes i dones pateixen una victimització similar en la major part dels fets, tal com es pot obser-

var en el gràfic 1. Així, el 29,1% dels homes enquestats han patit algun fet delictiu o més d'un, mentre entre les dones aquest percentatge es situa al 28,2%. En relació amb els fets concrets, els homes han patit més fets contra els vehicles, mentre les dones

Gràfic 1

Prevalença de victimització, segons àmbit del fet sofert i sexe (%) Catalunya, 2017

Nota: Una persona pot haver estat víctima d'algun fet delictiu en més d'un àmbit, i per això, la suma del conjunt dels àmbits és superior al total.

Font: Departament d'Interior. Enquesta de Seguretat Pública de Catalunya, 2017.

Les xifres sobre la composició de les persones privades de llibertat tenint en compte el sexe ens mostren com el 93,3% de les persones preses són homes

són majoria entre les persones que han patit fets de proximitat contra el patrimoni —és a dir, robatoris de la bossa o la cartera que impliquen molta proximitat amb la víctima, i més sensació de vulnerabilitat. En la resta de fets, les diferències en l'afectació a homes i dones són molt petites i no mostren un patró relacionat amb les dinàmiques de gènere.

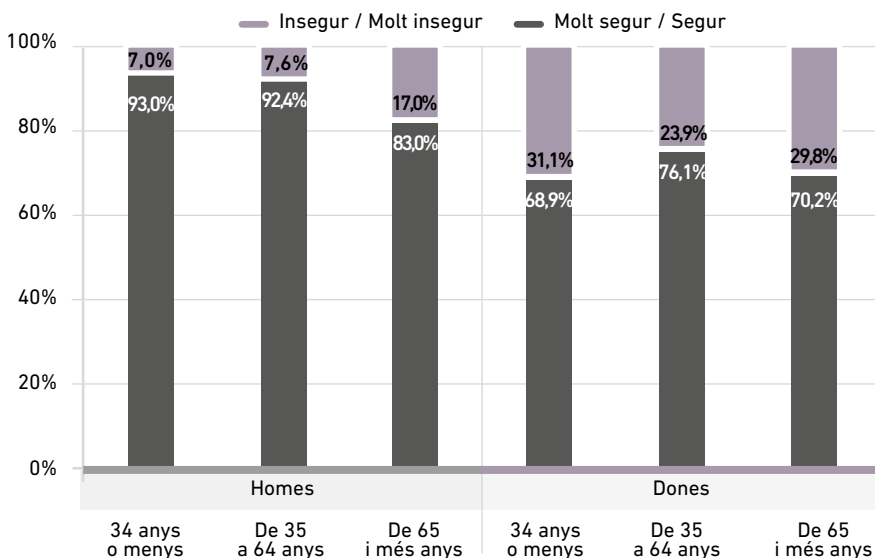
Per tenir un indicador més per concebre els tipus de seguretats cal observar la composició de la població penitenciària a Catalunya. Les xifres sobre la composició de les persones privades de llibertat tenint en compte el sexe, relatives al 2019, mostren com el 93,3% de les persones preses són homes.¹⁴ Aquest percentatge tan elevat, a més, es manté en pràcticament totes les categories, amb l'excepció de les faltes on les dones representen el 50% de les persones que han comès aquests delictes, i els fets delictius contra els drets de les persones estrangeres, on les dones representen solament el 18,8%. En la resta, les dones preses no representen més del 15%.

¹⁴ IDESCAT, «Direcció General de serveis penitenciaris».

Gràfic 2

Persones que se senten segures o insegures caminant soles pel carrer durant la nit en la seva zona, segons edat i sexe (%)

Estat espanyol, 2016

Font: Enquesta Social Europea.

Explicar aquestes diferències és una qüestió complexa i pot deure's a diferents causes. Tanmateix, aquesta divergència té a veure amb com s'han configurat els rols de gènere i com encara persisteix l'imaginari col·lectiu segons el qual, una dona que delinqueix és una dona que subverteix l'ordre establert per duplicat: d'una banda el fet de delinquir representa saltar-se la llei

existent,¹⁵ d'altra banda, delinquir també representa saltar-se l'ordre de gènere, segons el qual, el rol de les dones se centra en la cura i el fet de donar-se als altres.

Així doncs, els homes són qui cometem més delictes, i alhora en són víctimes en una proporció lleugera-

¹⁵ ALMEDA, *Corregir y castigar*.

Els homes són qui cometen més delictes, i alhora en són víctimes en una proporció lleugerament superior, exceptuant els delictes de proximitat. Tanmateix, són les dones qui tenen una major percepció d'inseguretat

ment superior, exceptuant els delictes de proximitat. Tanmateix, són les dones qui tenen una major percepció d'inseguretat —veure el gràfic 2. La percepció de seguretat es construeix en funció de la socialització rebuda i els factors que constitueixen la nostra identitat com són el fet de ser home o dona i l'edat. Així, la proporció de dones que se senten insegures o molt insegures és més de tres vegades superior que la proporció d'homes amb aquesta sensació, entre la població de menys de 64 anys. La població major de 65 anys és la que se sent més insegura, tant homes com dones, malgrat que la proporció de dones se situa en el 29,8% mentre que els homes que se senten insegurs representen només el 17%.

Aquestes dades obren una reflexió: independentment de la seguretat o inseguretat objectiva, existeixen desigualtats de gènere en la percepció de la seguretat o inseguretat. La por que genera la sensació de seguretat pot arribar a ser, i és en molts casos, una limitació per a desenvolupar la nostra vida quotidiana des de la llibertat, amb un impacte psicològic molt negatiu, tal com s'apunta en el següent apartat. Veure limitats la

pròpia circulació per la sensació d'inseguretat és una vulneració directa al dret a la llibertat de moviment i la participació activa de les dones en les ciutats.¹⁶

La mirada dels espais i la seguretat

Com s'ha esmentat, la major part dels estudis sobre seguretat no han incorporat l'àmbit domèstic privat assumint que aquest era *per se* un espai de seguretat.¹⁷ Tanmateix, ignorar l'esfera domèstica implica invisibilitzar determinades experiències i trajectòries que afecten majoritàriament a les dones, com és el cas de la violència que les dones pateixen en l'àmbit de la llar per part de la parella, per part d'altres familiars o bé la violència contra les nenes i els nens. De fet, les expertes apunten que la major part dels fets delictius més importants contra els drets humans els

---

16 ORTIZ, «Espacio público, género e (in)seguridad».

17 Cal apuntar també que la dicotomia entre espai públic i espai privat respon a una perspectiva occidental, ja que en molts llocs del món, aquesta diferència és molt més difusa. En aquest sentit veure ORTIZ, «Espacio público, género e (in)seguridad».

pateixen les dones en aquesta esfera, encara que les estadístiques oficials acostumen a infrarepresentar aquestes agressions.¹⁸

A continuació s'apunten algunes dades que mostren les desigualtats de gènere en l'accés a la seguretat a l'àmbit públic i a l'àmbit privat.

La seguretat a l'espai públic: la construcció de les ciutats i les seves implicacions

L'àmbit públic no tendeix a estar dissenyat per tal de donar resposta a les necessitats de la major part de les dones, ni a les tasques quotidianes considerades femenines. La por a l'espai públic ha estat cultivada pels rols i l'educació donada a les dones històricament, i tot i la sortida de les dones a l'esfera pública, encara avui, l'espai públic continua essent en gran part masculí. Els rols masculins s'han construït sobre valors com la força, el lideratge i la competitivitat, i l'espai públic és el lloc en què es

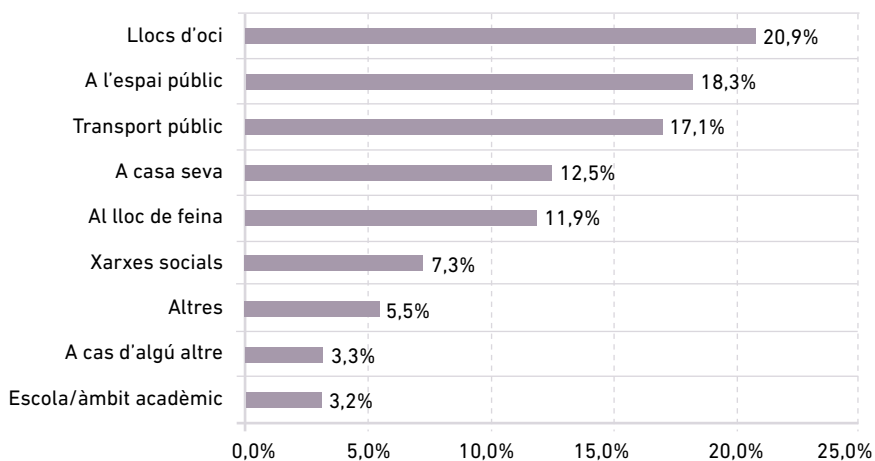
---

18 NAREDO, «Metodologías para la detección de problemas de seguridad con enfoque de género».

La violència a l'espai públic, a més de la vulneració dels drets de la persona afectada, genera unes conseqüències psicològiques que limiten la percepció de seguretat, limitant així la llibertat de les afectades

Gràfic 3

Dones víctimes d'algun fet per part de no parelles o exparelles segons llocs on passen les agressions l'últim any (%) Catalunya, 2016

Font: Enquesta de Violència masclista de Catalunya, 2016.

donen aquestes relacions, fent que les ciutats o els barris esdevinguin espais que no sempre són segurs per a les dones.¹⁹

La seguretat en la planificació i disseny de les ciutats està estretament relacionada amb la violència que les dones patim en aquest espai. Les dades del gràfic 3, extretes de l'En-

19 FREIXANET, 'No surtis sola'.

questa de Violència Masclista de Catalunya, mostren com la major part de violència que pateixen les dones per part de persones que no són la seva parella o exparella, la pateixen a espais d'oci —públics o privats—, al carrer o al transport públic.

Així doncs, es mostra com la violència masclista també és present a l'espai públic, sovint com a violència sexual, a través de comentaris

i tocaments no desitjats. L'impacte psicològic d'aquestes violències és molt rellevant, ja que després d'haver patit alguna agressió, el 44,3% de les dones declaren que procuren no sortir soles, el 22,5% tenen més por de sortir, el 22,1% canvia les seves activitats habituals i el 14,8% porta algun objecte per defensar-se.²⁰ Aquest fet no és una particularitat de Catalunya: el 14% de les dones de la UE han evitat no sortir soles de casa per temor a ser víctimes d'agressions físiques o sexuals, el 37% ha evitat passar per certs carrers o zones i el 40% va procurar no anar a llocs on no hi hagués gent.²¹ Aquestes dades mostren com la violència a l'espai públic, a més de la vulneració dels drets de la persona afectada, genera unes conseqüències psicològiques que limiten la percepció de seguretat, limitant així la llibertat de les afectades.

Per aquest motiu, des de l'urbanisme feminista es proposa incorporar la perspectiva de gènere a l'urbanis-

20 DEPARTAMENT D'INTERIOR. «Enquesta de violència masclista a Catalunya Resultats bàsics»

21 EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS (FRA). *Violència de gènere contra las mujeres: una encuesta a escala de la UE.*

El 34,2% de les dones catalanes ha patit violència masclista per part de la seva parella o exparella en algun moment de la seva vida

me i a la planificació de les ciutats per garantir la sensació de seguretat a les dones. Per fer-ho, s'ha de millorar la il·luminació dels carrers, la visibilitat dels racons de carrers i places, construir espais més amables i que facilitin la relació entre les persones per tal de fer comunitat. També cal garantir un transport públic segur que arribi a tots els barris i doni resposta a les necessitats de mobilitat de tota la ciutadania.²²

Al llarg dels últims anys s'ha produït un procés d'apoderament de les dones, així com una important visibilització de la violència a l'espai públic a través dels mitjans de comunicació i, en particular, a les xarxes socials que han contribuït de forma molt important a donar veu a les dones que n'han estat víctimes. L'opinió pública feminista ha posat de manifest que aquestes violències no són fets aïllats, i s'ha estès una major sensibilització entorn el conjunt de violències que patim les dones, identificant-les com una manifestació del masclisme. Aquest fet possiblement ha fet augmentar

22 ORTIZ, «La seguretat urbana des de l'urbanisme feminista».

la identificació de les violències per part de les dones que les pateixen i també ha permès capgirar la lògica del «*victim blaming*» que les responsabilitza de l'agressió patida, perpetuant el silenci i la manca de condemna social que existien prèviament.²³

Finalment, també en l'àmbit de l'espai públic, cal tenir en compte la diversitat de realitats que hi conviuen. En aquest sentit, és important apuntar l'alt grau de violència i vulnerabilitat que pateixen les persones sense llar. Tot i ser un col·lectiu molt masculinitzat —no més el 18,4% de les persones sense llar són dones—, les dones pateixen una proporció molt més elevada de victimització. El 2015 a l'Estat espanyol, el 60,4% de les dones sense llar apuntaven haver patit algun tipus de violència, mentre en el cas dels homes aquesta victimització se situava en el 40%.²⁴

23 El treball de camp de l'Enquesta de Violència Masclista de Catalunya es va realitzar entre els mesos de novembre i desembre de 2016, mig any després dels fets de «la manada», per això pot existir una major identificació de la violència masclista a l'espai públic o als llocs d'oci.

24 HATENTO, OBSERVATORIO DELITOS DE ODIO CONTRA PERSONAS SIN HOGAR. «Informe de investigación».

La invisibilitat de la inseguretat a l'espai privat

Com s'ha apuntat anteriorment, se sol entendre que l'espai domèstic i privat és un espai de seguretat. Però això és ben lluny de ser cert. Especialment no ho és per a les dones, però en general no ho és per a totes les persones que no es corresponen amb el rol de «*male-breadwinner*» [home guanyador de pa] —com poden ser els infants, les persones amb diversitat funcional o bé les dones que treballen a l'àmbit privat.

Centrant-nos en la violència masclista, les dades oficials apunten que el 34,2% de les dones catalanes ha patit violència masclista per part de la seva parella o exparella en algun moment de la seva vida.²⁵ A nivell europeu, un 25% de les dones de la UE asseguren que la seva parella les va menysprear o humiliar a l'àmbit privat.²⁶ Malgrat que la violència masclista no és un fenomen que es produeixi exclusivament en un sol

25 DEPARTAMENT D'INTERIOR. «Enquesta de violència masclista a Catalunya Resultats bàsics»

26 EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS. *Violència de gènere contra las mujeres: una encuesta a escala de la UE.*

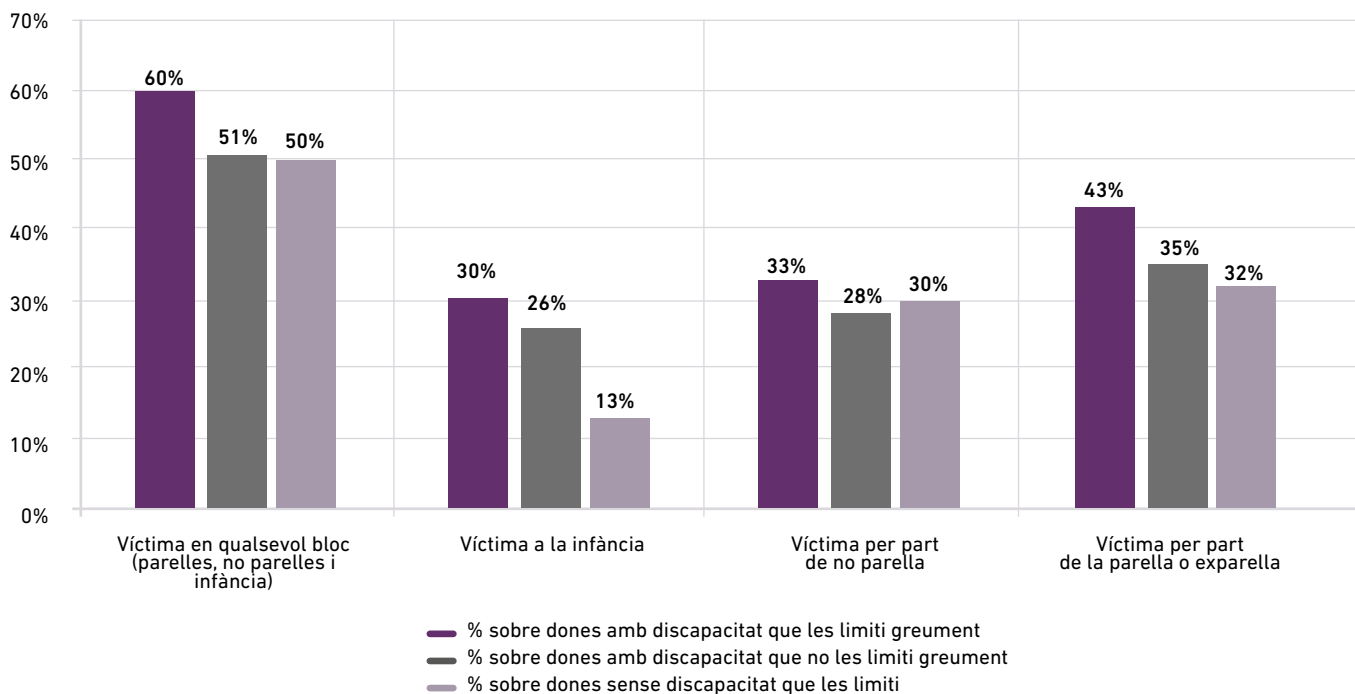
El gènere, i altres factors com l'edat, la diversitat funcional, l'origen o l'estat administratiu, constitueixen aspectes que condicionen el nostre accés al dret a la seguretat

Gràfic 4

Violències masclistes i dones amb diversitat funcional

—no inclou comentaris o gestos de contingut sexual—, al llarg de la vida

Catalunya 2016

Font: Enquesta de Violència masclista de Catalunya, 2016.

espai físic, aquestes dades posen de manifest que la llar pot ser un espai molt insegur per a les dones que pateixen violència per part de les persones amb les que conviuen,

ja sigui la parella o familiars. Així, la llar no sempre representa aquell espai de seguretat i protecció que se li atribueix des de l'imaginari col·lectiu. En relació amb les dones amb di-

versitat funcional, el gràfic 4 mostra com aquest és un factor que limita greument la seva seguretat i les seves possibilitats de no patir violència masclista. Així, les dones amb una

Cal adoptar una postura crítica entorn la separació entre l'àmbit públic i l'àmbit privat, entenent-los com dos àmbits interdependents, on es produeixen relacions de poder i es poden produir situacions de violència

discapacitat que les limití greument pateixen violència masclista en una proporció molt major.

Altres dades que mostren com l'àmbit privat és un espai on es produeixen situacions d'inseguretat, són les dades sobre les violències contra els infants. Segons la Fundació ANAR entre el 2009 i el 2016 a l'Estat espanyol —a partir d'una mostra de les trucades rebudes—, el 73% dels abusos sexuals a menors es van produir a la llar o en llars de l'entorn familiar, i el 75% de les víctimes d'abusos sexuals eren nenes o noies adolescents.

L'assetjament sexual i per raó de sexe que pateixen les dones ocupades en sectors vinculats a les cures i que es realitzen a l'àmbit de la llar, és una altra de les violències que estan presents en aquest espai. L'estudi realitzat per Sílvia Bofill i Norma Véliz sobre l'assetjament sexual de les dones migrades i treballadores de la llar i les cures,²⁷ mostra que el 41% de les enquestades afirmen haver estat objecte de grolleries —insinuacions, proposicions o comen-

taris de caràcter sexual—, i el 28% d'haver estat objecte de tocaments o d'apropaments excessius mentre que el 10% han rebut demandes de relacions sexuals, sota pressió o no. Un 10% afirmen que han abusat d'elles. Quan intersecciona el fet migratori, l'estatus administratiu, la manca de consideració social i legal d'aquest treball i el fet que es realitzi generalment en l'àmbit de la llar les possibilitats de patir violència es multipliquen.

Les dades que s'han apuntat a les línies anteriors mostren com el gènere, i altres factors com l'edat, la diversitat funcional, l'origen o l'estat administratiu, constitueixen aspectes que condicionen el nostre accés al dret a la seguretat. Alhora, cal evidenciar com existeix una mancança de dades respecte a la inseguretat en l'espai privat, fet que promou que continuï essent una realitat invisibilitzada.

Conclusions

Les dades analitzades mostren la necessitat de la incorporació de la perspectiva de gènere en l'anàlisi de

la seguretat per tal de dotar-lo d'una perspectiva més àmplia, que inclogui tota la ciutadania amb independència de factors generadors de desigualtat com són el gènere, l'edat, o la diversitat funcional.

Ampliar la concepció de seguretat és imprescindible perquè les polítiques públiques en aquesta matèria donin resposta a les necessitats de tota la ciutadania. Per fer-ho cal adoptar una postura crítica entorn la separació entre l'àmbit públic i l'àmbit privat, entenent-los com dos àmbits interdependents, on es produeixen relacions de poder i es poden produir situacions de violència.

Alhora, no només cal tenir en compte la seguretat objectiva sinó que cal incloure la seguretat subjectiva. Tenint en compte que existeixen diferents vivències vinculades a la inseguretat, que depenen de com intersecciona el gènere amb altres factors com l'origen, l'estatus migratori o la diversitat funcional. Així, cal fer especial èmfasi en totes aquelles persones que no compleixen amb els rols assignats.

Finalment, cal fer una reflexió sobre el risc de pretendre assegurar una

27 BOFILL i VÉLIZ, *Una violència oculta*.

Cal fer una reflexió sobre el risc de pretendre assegurar una major seguretat mitjançant mesures de major control social; aquesta tendència pot produir l'efecte contrari

major seguretat mitjançant mesures de major control social; aquesta tendència pot produir l'efecte contrari, promovent una major persecució cap a formes de viure que es distancien de la norma social —entre d'altres, la norma de gènere. Algunes anàlisis²⁸ apunten com en moltes situacions les societats contemporànies hem assumit una retallada de les nostres llibertats en pro del discurs d'augmentar la nostra seguretat. Ampliar el concepte de seguretat des de la perspectiva de gènere pot significar deixar de focalitzar-ho en allò militar, i aprofundir en les polítiques que contribueixin al benestar i a la protecció real de les comunitats i els individus, tal com esmenta Camps-Febres,²⁹ mitjançant un aprofundiment en les polítiques d'habitatge, de cures, de comunitat i de creació d'un espai públic inclusiu i obert. ■

---

28 MIRALLES, Gènere i polítiques de la inseguretat. *Una mirada feminista als impactes de la militarització d'Occident*

29 CAMPS-FEBRER, «Polítiques feministes per a la pau».

■ Bibliografia

ALMEDA, Elisabet. *Corregir y castigar. El ayer y hoy de las cárceles de mujeres*. Barcelona: Bellaterra, 2002.

BLANCHAR, Eric M. «Gender, International Relations, and the development of Feminist Security Theory». A *Signs: Journal of Women in Culture and Society* 28, núm. 4, pàg. 1289-1312, 2003.

BOFILL, Sílvia, i VÉLIZ, Norma. *Una violència oculta. Assetjament sexual en dones migrades treballadores de la llar i les cures*. Barcelona: Fundació Josep Irla, 2019.

CAMPS-FEBRER, Blanca. «Polítiques feministes per a la pau». A CALVO, Jordi (coord.). *Polítiques de seguretat per a la pau. Una altra seguretat és possible i necessària*, pàg. 155-165. Barcelona: Centre Delàs d'Estudis per la pau, 2019.

CRENSHAW, Kimberlé Williams. «Cartografiando los márgenes. Interseccionalidad, políticas identitarias, y violencia contra las mujeres de color». A PLATERO, Lucas. *Intersecciones: Cuerpos y sexualidades en la encrucijada*, pàg. 87-122. Barcelona: Ed. Bellaterra, 2012.

DEPARTAMENT D'INTERIOR. «Enquesta de Seguretat Pública de Catalunya». Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2017.

DEPARTAMENT D'INTERIOR. «Enquesta de violència masclista a Catalunya. Resultats bàsics» [en línia] A *Generalitat de Catalunya*, 2017. Disponible a: <www.gencat.cat>.

EUROPEAN UNION AGENCY FOR FUNDAMENTAL RIGHTS. *Violencia de género contra las mujeres: una encuesta a escala de la UE. Resumen de las conclusiones*. Luxemburg: Oficina de publicaciones de la Unión Europea, 2014.

HATENTO, OBSERVATORIO DELITOS DE ODIO CONTRA PERSONAS SIN HOGAR. «Informe de investigación». Madrid: RAIS Fundación, 2015.

FALÚ, Ana. «Violencias y discriminaciones en las ciudades». A FALÚ, Ana (ed). *Mujeres en la ciudad. De violencias y derechos*, pàg. 15-38. Santiago de Xile: Red Mujer y Hábitat de América Latina. Ediciones Sur, 2009.

FREIXANET, Maria. 'No surtis sola'. *Espais públics segurs amb perspectiva de gènere*, pàg. 5-10. Barcelona: Institut de Ciències Polítiques i Socials, 2011.

FUNDACIÓN ANAR. «Evolución de la violencia a la infancia y adolescencia en España según las víctimas (2009-2016)». 2016.

LONDOÑO, Martha Cecilia. «Seguridad y género. una agenda pendiente». A *La manzana de la discordia* 5, núm. 1, pàg. 55-62, 2010.

MASSOLO, Alejandra. «Género y seguridad ciudadana. El papel y reto de los gobiernos locales». A *ECA: estudios centroamericanos*, núm. 681-682, pàg. 643-658, 2005.

MIRALLES, Nora. *Gènere i polítiques de la inseguretat. Una mirada feminista als impactes de la militarització d'Occident*. Barcelona: Centre Delàs d'Estudis per la Pau, 2019.

MUXÍ, Zaida. «Construyendo entornos seguros desde la perspectiva de género. Introducción». A FREIXANET, Maria (eds). *'No surtis sola': Espai públics segurs amb perspectiva de gènere*, pàg. 145-147. Barcelona: Institut de Ciències Polítiques i Socials, 2011.

NAREDO, María. «Metodologías para la detección de problemas de seguridad con enfoque de género». A FREIXANET, Maria (eds). *'No surtis sola': Espais públics segurs amb perspectiva de gènere*, pàg. 11-48. Barcelona: Institut de Ciències Polítiques i Socials, 2011.

NAREDO, María, i PRÁXAGORA COOPERATIVA. *Guía para la elaboración de diagnósticos sobre seguridad con enfoques de género tanto en el ámbito rural como urbano*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2010.

ORTIZ, Sara. «Espacio público, género e (in) seguridad». A CORTÉS, Carmen (coord). *Jornadas Urbanismo y Género. Ciudades en Construcción*, pàg. 48-67. Madrid: AEHM/UMA, 2014.

ORTIZ, Sara. «La seguretat urbana des de l'urbanisme feminista». A *Barcelona Societat. Revista de coneixement i anàlisi social* (Observatori Social Barcelona), núm. 22, pàg. 71-88, 2018.

VELÁZQUEZ, Isabela. «Recorrido histórico: aportaciones del feminismo a la construcción de la ciudad segura deseada». A FREIXANET, Maria (eds). *'No surtis sola': Espais públics segurs amb perspectiva de gènere*, pàg. 89-114. Barcelona: Institut de Ciències Polítiques i Socials, 2011.